

§88

Regionstyrelsens uppsiktsplikt 2024 (RS/106/2024)

Sammanfattning

Regionstyrelsens uppsiktsplikt regleras i 6 kap 1 § kommunallagen (2017:725). En rapport om nämnder, förbund, bolag, stiftelser och föreningar som regionen antingen bedriver eller på annat sätt deltar i har inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt upprättats. För varje verksamhet finns en beskrivning av verksamhet, Syfte och uppdrag, Måluppfyllelse, Ekonomisk situation och slutligen en sammanfattande analys och bedömning.

Uppsiktsplikten är ett ansvar som vilar på hela regionstyrelsen och ska pågå löpande under hela året. Varje ledamot ansvarar för att hålla sig informerad om de frågor som kan påverka Region Jämtland Härjedalens utveckling och dess ekonomiska ställning.

I Kommunallagen 6 kap 1 § första stycket föreskrivs att styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § kommunallagen (KL) eller enligt annan lag eller författning. Av andra stycket framgår att styrelsen också ska ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ KL och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i. I 6 kap. 9 § KL föreskrivs vidare att styrelsen i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § samma lag ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det kommunala ändamålet, såsom fastställt i Regionfullmäktige och därefter i bolagsordning, och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

I regionstyrelsens regler för regionstyrelsens uppsiktsplikt (RS/2324/2016, rev 2021) finns förtydliganden av vad uppsiktsplikten innebär och vilket arbetssätt som ska tillämpas. Ytterligare anvisningar om uppgifter och ansvar finns i Tillämpningsanvisningar för Region Jämtland Härjedalen som ägare i bolag och medlem i föreningar och förbund samt regionstyrelsens uppsiktsplikt (RS/451/2019).

Upprättad rapport visar att majoriteten av de verksamheter som Region Jämtland Härjedalen bedriver eller deltar fortlöper väl. För de flesta bolag och föreningar som regionen deltar i finns i stort inga framträdande ekonomiska risker och verksamheten bedrivs tillfredsställande utifrån ett ägarperspektiv.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har under 2023 och de inledande månaderna 2024

arbetat med kostnadsminskande åtgärder. Men det ekonomiska läget är fortsatt svårt. Efter mars 2024 uppgick nettokostnadsavvikelsen jämfört med budget till -104,5 mkr. Den negativa avvikelsen fördelas på en intäktsökning på 24,5 mkr och en kostnadsökning på 129 mkr. Nämnden prognostiserar en negativ budgetavvikelse på -300 mkr för helår 2024. Budgetavvikelsen beror huvudsakligen på personella resurser, egen samt inhyrd personal (-350 mkr), Ökade intäkter (+20 mkr) kopplat till patientavgifter och pågående arbete med intäktssäkring samt minskade kostnader för Riks- och regionvård (+30 mkr). På nämndens möte den 23 maj 2024 behandlas ärende om Nästa nivå av åtgärder av kostnadsminskningar inom hälso- och sjukvården för att nå en ekonomi i balans. På samma möte görs också en första rapportering av måluppfyllelse i samband med ärendet om tertialrapport per april. Men analys visar att ökningen av slutenvårdstillfällen och vård dagar är förhållandevis stor, vilket beror på att fler disponibla vårdplatser tillhandahållits jämfört med tidigare år. Detta har möjliggjort ett mer adekvat nyttjande av vårdplatser än tidigare. Förvaltningsområde hälso- och sjukvård fortsätter att öka i antal egna anställda.

Även för Kollektivtrafiknämnden är ekonomin fortsatt utmanande. För helår 2023 uppgick nettokostnadsavvikelsen jämfört med budget till 14,9 mkr. I månadsrapporten per mars prognostiserar nämnden en negativ budgetavvikelse på -13 mkr för helår 2024. Avvikelsen förklaras med att biljettintäkter inte har ökat i samma snabba takt som omvärldsfaktorer har drivit upp kostnaderna. Sambandet mellan trafikutbud, biljettpriser och antal resande är komplext - för Jämtland Härjedalens del finns även ett starkt beroende mellan allmän och särskild kollektivtrafik där samverkan sker. En ny modell för biljettpriser tas i bruk under 2024 vilket förväntas ge positiva effekter på sikt. Efter coronapandemin har också resandet och intäkterna börjat ta fart. Med anledning av det ökade resandet har en omdisponering av fordonsresurser med högre kapacitet genomförts för att bättre svara upp mot efterfrågan och därmed ge förutsättningar till ytterligare ökat resande och en ökad tillgänglighet till kollektivtrafiken.

Regionala utvecklingsnämnden redovisade för 2023 en god måluppfyllelse och jämfört med budget var nettokostnaden 4 mkr bättre. Den prognos som givits i månadsrapporten per mars är att verksamheten håller budget. Även Gemensam nämnd avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter redovisar god måluppfyllelse men uppger att effekten av att upphandlingar har stoppats upp eller skjutits på framtiden märks av och påverkar verksamhet. Gemensam nämnd för samverkan, drift och utveckling av specialistfunktioner är under avveckling.

Avtal gällande Peak Innovation AB löpte ursprungligen ut 2022-12-31, och har enligt överenskommelse fortsatt att gälla under även 2023 och 2024. I nuläget pågår diskussioner med övriga ägare inför år 2025.

Gällande Bostadsrättsföreningen Torvalla har föreningens styrelse med skrivelser till ägarna begärt upplösning och likvidation av föreningen med hänvisning till praktiska och ekonomiska skäl. Ägarna har ställt sig positiva till att upplösa föreningen. Även för Bostadsrättsföreningen Åkerärtan pågår förberedelser för upplösning och likvidation av bostadsrättsföreningen i avvaktan på besked från regionen om hälsocentralen i Odensala.

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) har sedan bildandet 2016 och med etableringskostnader fram till fullt etablerad verksamhet 2022 skapat ett underskott på 60 mkr som enligt ägarbeslut ska återbetalas under en 10-årsperiod. Regionstyrelsen har under 2023 särskilt bevakat förbundet. Efter år 2023 redovisar KSA ett överskott om 9,5 mkr till följd av verksamhetens positiva utveckling och arbetet för effektivare transporter. Detta påverkar den ekonomiska situationen i positiv riktning mot övergripande mål. Fortsatt effektiviseringsarbete och "köptrohet" från alla regioner samt nya redundansavtal medverkar till en bedömt gynnsam utveckling för kommunförbundet både gällande verksamhet och ekonomi på sikt.

Med anledning av ovan bör Regionstyrelsen under 2024 fortsätta att särskilt bevaka Hälso- och sjukvårdsnämnden och Kollektivtrafiknämnden. Detta för att vid behov kunna initiera åtgärder med kort varsel och med inriktning att komma till rätta med de ekonomiska underskotten. Utifrån regionstyrelsens uppsiktsplikt kommer Hälso- och sjukvårdsnämndens och Kollektivtrafiknämndens presidier att bjudas in till regionstyrelsens sammanträde 28–29 maj, samt till samtliga efterföljande möten för 2024, för en fördjupad dialog om nämndens verksamhet. Regionstyrelsen kommer också särskilt bevaka nämndernas resultat per april 2024 och vid behov föreslå fullmäktige åtgärder. Ärendet om Tertialrapport per april 2024 behandlas på styrelsens möte i maj. I det ärendet behandlas också Hälso- och Sjukvårdsnämndens begäran om att regionfullmäktige ska tillskjuta ytterligare medel till hälso- och sjukvårdsnämnden 2024 för att klara en ekonomi i balans.

Förslag till beslut

1. Rapporten om regionstyrelsens uppsiktsplikt 2024 godkänns.
2. Regionstyrelsen konstaterar att de verksamheter Region Jämtland Härjedalen bedriver eller på annat sätt deltar i huvudsakligen bedrivs på ett bra och ändamålsenligt sätt, men att omvärldsläget påverkat verksamhet och kostnader.
3. Regionstyrelsen ska under 2024 särskilt bevaka hälso- och sjukvårdsnämnden och Kollektivtrafiknämnden. Detta för att vid behov kunna initiera åtgärder med kort varsel för att komma till rätta med ekonomiska underskott.
4. Hälso- och sjukvårdsnämndens presidium bjuds in till regionstyrelsens sammanträde 28-

29 maj 2024, samt till samtliga efterföljande möten för 2024, för en fördjupad dialog om nämndens verksamhet.

5. Kollektivtrafiknämndens presidium bjuds in till regionstyrelsens sammanträde 28-29 maj 2024, samt till samtliga efterföljande möten för 2024, för en fördjupad dialog om nämndens verksamhet.

6. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Almi Företagspartner Mitt AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

7. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Jämtlandsgården AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

8. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Landstingsbostäder i Jämtland AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

9. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som AB Transitio har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

10. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Samtrafiken AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

11. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Norrtåg AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

12. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Naboer AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

13. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Peak Innovation AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

14. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Torsta AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet

och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

15. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Vattenbrukscentrum Norr AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Yrkanden

Robert Hamberg (M) yrkar följande:

"Vid dialog mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden blev det tydligt att åtgärder som hälso- och sjukvårdsnämnden ännu inte ger tillräcklig effekt för att förbättra resultatet och en förbättrad prognos. Det finns fortfarande ett stort behov av att stärka ledningen och styrningen av utvecklingen av kostnaderna då de fortsätter stiga i oroande takt.

Jag yrkar att

Hälso- och sjukvårdsnämndens ska vid samtliga ordinarie regionstyrelsemöten under 2024 redogöra för hur utvecklingen av ledningen och styrningen gällande förbättrad budgetefterlevnad och kostnadskontroll inom sitt verksamhetsansvar fortlöper."

Elin Hoffner (V) yrkar avslag till Robert Hambergs yrkande.

Ronny Karlsson (SD) yrkar bifall till regiondirektörens förslag.

Cristine Persson (C) och Conny Wahlström (MP) yrkar bifall till Robert Hambergs yrkande.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på regiondirektörens förslag i punkt 1-15 och finner att det antas.

Ordföranden ställer proposition på Robert Hambergs yrkande och finner att det avslås.

Beslut

1. Rapporten om regionstyrelsens uppsiktsplikt 2024 godkänns.
2. Regionstyrelsen konstaterar att de verksamheter Region Jämtland Härjedalen bedriver eller på annat sätt deltar i huvudsakligen bedrivs på ett bra och ändamålsenligt sätt, men att omvärldsläget påverkat verksamhet och kostnader.
3. Regionstyrelsen ska under 2024 särskilt bevaka hälso- och sjukvårdsnämnden och Kollektivtrafiknämnden. Detta för att vid behov kunna initiera åtgärder med kort varsel för att komma till rätta med ekonomiska underskott.

4. Hälso- och sjukvårdsnämndens presidium bjuds in till regionstyrelsens sammanträde 28-29 maj 2024, samt till samtliga efterföljande möten för 2024, för en fördjupad dialog om nämndens verksamhet.

5. Kollektivtrafiknämndens presidium bjuds in till regionstyrelsens sammanträde 28-29 maj 2024, samt till samtliga efterföljande möten för 2024, för en fördjupad dialog om nämndens verksamhet.

6. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Almi Företagspartner Mitt AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

7. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Jämtlandsgården AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

8. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Landstingsbostäder i Jämtland AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

9. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som AB Transitio har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

10. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Samtrafiken AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

11. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Norrtåg AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

12. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Naboer AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

13. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Peak Innovation AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

14. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Torsta AB har bedrivit

under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

15. Regionstyrelsen anser efter prövning att den verksamhet som Vattenbrukscentrum Norr AB har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Reservationer

Robert Hamberg (M), Fredrik Fagerholm (M) och Cristine Persson (C) reserverar sig till förmån för Robert Hambergs yrkande.

Expedieras till

Handläggare sekretariatet, Ekonomiconroller

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Rapport om uppsiktsplikt 2024
- Rapport regionstyrelsens uppsiktsplik